

แบบจัดเก็บข้อมูลพันธุ์พืชท้องถิ่น

๑. ชื่อพืช/ชื่อสามัญ : กระทือช้าง/Beehive ginger

๒. ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Zingiber spectabile* (L.) Roscoe ex Sm.

๓. ชื่อเรียกในท้องถิ่น : โพลเหลียง ดาเงาะ กระทือพิลาส กระทือพิลาส กระทือยักษ์

๔. ชนิดพืช : ไม้ล้มลุกอายุหลายปี

๕. ลักษณะประจำพันธุ์ : มีเหง้าอยู่ใต้ดิน มีความสูงประมาณ ๒-๓ เมตร ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปหอก ใบมีขนาดกว้างประมาณ ๖-๑๐ เซนติเมตร และยาวประมาณ ๓๐-๕๐ เซนติเมตร ออกดอกเป็นช่อสีเหลือง (เมื่อแก่อาจจะเปลี่ยนเป็นสีส้มหรือสีแดง) ลักษณะเป็นรูปทรงกระบอกแข็ง มีขนาดกว้างประมาณ ๖-๗ เซนติเมตร และยาวประมาณ ๑๐-๓๐ เซนติเมตร ช่อดอกเกิดจากใบประดับเรียงซ้อนอัดกันแน่น กลีบรองดอกเป็นสีครีม ยาวได้ถึง ๓.๕ เซนติเมตร ผิวเกลี้ยง ดอกย่อยเป็นรูปกรวย ยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร ปลายกว้างถึง ๑ เซนติเมตร กลีบปากแยกออกเป็น ๓ แฉก สีม่วงดำมีจุดสีเหลือง ปลายแฉก ตรงกลางเว้าตื้น อ้าเป็น ๒ แฉกเล็ก เกสรเพศผู้มีอันเดียว ก้านสั้น อับเรณูยาวได้ประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียเป็นสีม่วง รังไข่มีขนขึ้นประปรายสีดำ ออกดอกในช่วงประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ผลมีลักษณะเป็นรูปรี มีขนาดกว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร และยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร ติดผลในช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม

๖. ถิ่นกำเนิด : เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๗. แหล่งพันธุ์ : เป็นพืชพื้นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเขตการกระจายพันธุ์ในมาเลเซีย ในประเทศไทยพบขึ้นทางภาคใต้ โดยมักขึ้นในป่าดงดิบ ริมลำธาร หรือตามชายป่าที่ระดับความสูงถึง ๓๐๐ เมตร

๘. การปลูก/การขยายพันธุ์/การดูแลรักษา : จะปลูกเป็นแปลงหรือเป็นกอก็ได้ วิธีปลูกทำได้โดยการขุดเหง้าจากกอเดิมตัดลำต้นทิ้ง นำไปปลูกลงหลุมที่เตรียมไว้ ดูแลความชุ่มชื้นและวัชพืชสม่ำเสมอ

๙. การจดทะเบียนเป็นสินค้า GI (สินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งภูมิศาสตร์) : -

๑๐. การใช้ประโยชน์ : ตำรายาไทยใช้ เหง้า รสขมขึ้นปร่า แขน้ำดื่ม แก้วร้อนใน บำรุงน้ำนม บำรุงธาตุ ผสมเหง้าโพล เหาไฟคั้นเอาน้ำดื่ม แก้บิด ขับผายลม แก้อืดท้องเฟ้อ ขับปัสสาวะ แก้ปวดท้อง แก้ปวดเบ่ง แน่นท้องปวดบวม ขับเสมหะ เบื่ออาหาร เหง้ากระทือนำมาหมกไฟฝนกับน้ำปูนใสรับประทาน แก้บิดปวดเบ่ง แก้เสมหะเป็นพิษ แก้แน่นหน้าอก กล่อมอาเจม ขับน้ำย่อยให้ลงสู่ลำไส้ แก้อุจจาระ ราก รสขมขึ้นเล็กน้อย แก้ไข้ตัวเย็น ใบ รสขมขึ้นเล็กน้อย ขับลม ขับเลือดเสียในมดลูก ขับน้ำคาวปลา ดอก รสขมขึ้น แก้ผอมเหลือง แก้ไข้เรื้อรัง ไข้ตัวเย็น ไข้จับสั่น เกสร รสเผื่อนปร่า แก้วลม บำรุงธาตุ ต้น รสขมขึ้น ทำให้เจริญอาหาร แก้ไข้

๑๑. เอกสารอ้างอิง :

ฐานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. กระทือ. เข้าถึงได้จาก

<http://www.phargarden.com/main.php?action=viewpage&pid=๒๐๐>

กะทือพิลาส สรรพคุณและประโยชน์ของต้นกะทือพิลาส ๗ ข้อ. กะทือพิลาส. เข้าถึงได้จาก

<https://medthai.com/กะทือพิลาส/>

๑๒. ภาพประกอบ :

ข้อมูลโดย : ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจจังหวัดชุมพร

ที่อยู่ : ๒๒/๑ ม.๖ ต.ขุนกระโทก อ.เมือง จ.ชุมพร

เว็บไซต์ : <http://www.aopdbom.doe.go.th>